

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čekovni račun 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Evropska zveza.

Francoski zunanji minister Briand je poslal 17. maja 29 evropskim državam, odnosno njim vladam spomenico o ustanovitvi Evropske zveze. Velika je ta zamisel znamenitega francoskega državnika, in samo sreča bi bila za Evropo in njene narode, če bi se ta zamisel uresničila. Ni to povse nova misel. Že v prejšnjih časih so jo zamišljali in priporočali učenjaki in pisatelji. Po svetovni vojni se je hrepenenje po uresničenju te zamisli razširilo, ker je to hrepenenje samo izraz in posledica sedanjih političnih in gospodarskih razmer v Evropi. Med državniki, ki so nositelji te misli je v prvi vrsti Briand, zunanji minister Francije. O priliki zasedanja Društva narodov v Ženevi so mu zastopniki 27 evropskih držav 9. septembra 1929 poverili nalogo, naj o organizaciji Združenih držav Evrope sestavi spomenico.

Briand je to storil ter poslal spomenico, kakor rečeno, 29 državam, torej tudi Turčiji in sovjetski Rusiji. Briand ne misli na takšno državno tvorbo, kakor so Zedinjene države Severne Amerike. Kaj takega ustvariti v Evropi je nemogoče, ker je evropsko prebivalstvo podeljeno na veliko število narodov, ki imajo ne samo svojo jako razvito narodno kulturo, marveč tudi svoje samostojne države. In kateri narod, ki ima svojo lastno državo, bi se njej odpovedal? Zato pa poudarja Briand v svoji spomenici, da Evropska zveza ne bo kratila suverenosti (samostojnosti, samovlastnosti) nobene države, ki se ji bo pridružila.

Ravnotako tudi noče Evropska zveza posegati v področje Društva narodov, ki je svetovna organizacija držav ter obsega države po vseh delih sveta. Evropska zveza ima ožje področje nego Društvo narodov, ki je svetovna organizacija za ohranitev miru na svetu, in zato se bo vedno trudila izvrševati svojo nalogo v skladnosti z Društvom narodov in pod njegovim okriljem. Lepe cilje Društva narodov se bo Evropska zveza trudila udeleževati med evropskimi narodi ter rešiti tiste politične, gospodarske in socialne naloge, ki se predvsem tičejo evropskih držav.

Te naloge so velike in velevažne in če njih rešitve evropski narodi ne vzamejo resno in složno v svoje roke, je propad neizogiben. Sledila bo takšna politična zmeda in takšno gospodarsko propadanje, da mu ne bo več zdravila.

Le složna Evropa more sebe rešiti. Zato priporoča Briand evropskim državam, da ustvari moralno enoto, duhovno, politično in gospodarsko sodelovanje. Medsebojna vzajemnost, sodelovanje v političnih in gospodarskih stvareh: to mora biti geslo nove Evrope. Stara naprotstva morajo biti pokopana, vsi narodi si morajo dati roke v slogi ter združiti svoje sile, da pomagajo vsak sebi in vsi vsakemu.

V obliki vprašalne pole, ki morajo posamezne države na njo odgovoriti do 15. julija, je Briand tudi predložil osnoven načrt, kako naj se organizira skupen režim Evropske zveze. Če se to ne zgodi, ostane vse samo na papirju. Ni ta načrt zamišljen kot končnoveljav, marveč kot pripraven za razvojno rast in izpopolnitev. Predvsem je potrebna splošna in osnovna pogodba med državami, da se izrazi in potrdi načelo moralne, duševne, politične in gospodarske vzajemnosti. Treba pa je tudi orga-

nizirati nekak režim Evropske zveze. Ta pa bodi nasleden: 1. reprezentativen, odgovoren organ v obliki evropske konference (nekakega parlamenta evropskih držav), ki bo sestavljena iz zastopnikov vseh držav, katere so članice Društva narodov, ter se bo zbirala k rednim zborovanjem; 2. izvršilen, političen odbor, ki bo obsegal nekatere člane evropske konference; 3. tajništvo Evropske zveze.

Ta načela, ki so posameznim vladam predložena v proučevanje in odgovor, naj bi tvorila prvi začetek zvezne organizacije in osnovni trajni okvir evropskega sodelovanja. Za obnovo, pregraditev Evrope gre. Narodi Evrope so obsojeni, da živijo skupaj. Od njih je odvisno, ali se bodo v brezobzirni medsebojni tekmi uničili ali pa v vzajemni podpori napredovali. Narodi sami so svojo voljo po miru in vzajemnosti izrazili ter dokazali. Sedaj je na njihovih vladah, da v tem oziru storijo svojo dolžnost. To je Briandovo sporočilo evropskim narodom in njihovim vladam.

Bojeviti govori Mussolinijevi.

Zadnji čas govori Mussolini jako bojevite besede. Vsebina in oblika njegovih govorov celo nadkriljuje prejšnji način govorjenja italijanskega ministrskega predsednika in fašistovskega voditelja. Na londonski konferenci Anglije, Zedinjenih držav, Japonske, Francije in Italije za pomorsko razorožitev je Italija zahtevala popolno enakost s Francijo, kar se tiče vojnega brodogradstva. Da bi tej svoji zahtevi po enakosti s Francijo dal poseben poudarek, vzbujajo Mussolini med italijanskim ljudstvom bojevito razpoloženje. Številne vojaške parade mu dajo priliko za to.

V Livornu je 11. maja pred množico 100.000 ljudi, ako se sme verjeti cenitvi fašistovskih časnikov, imel navdušujoč govor, v katerem je med drugim rekel: »Italijanski narod si po osemletnem fašističnem režimu ne želi samo blagostanja, temveč zahteva zase tudi ugled in svoje mesto na svetu. Vsemu italijanskemu ljudstvu, pa tudi narodom izven italijanskih meja želim povedati, da ne iščemo prenagljenih pustolovščin. Če bi nas pa kdo napadel in hotel okrniti našo neodvisnost in našo bodočnost, ta ne ve s kakšnim tem-

peramentom dvignem na noge ves italijanski narod. Če bi kdo hotel napasti revolucijo črnih srajc, potem bi bil ves narod, bili bi starci, deca, kmetje, delavci in vojaki eno samo ljudsko telo žareča krogla, ki jo lahko vržemo proti vsakomur.«

Teden dni kasneje je v Firenci po veliki paradi, ki se je je poleg fašistovske milice udeležila velika množica ljudstva in nekaj eskadril vojaških letal, imel nagovor, v katerem je med drugim dejal:

»Nič ni bolj žaljivo za ponos italijanskega naroda, kakor če dvomijo, da mi svojega brodogradnega programa ne bomo izvedli. Ponovno poudarjam, da se bo ta program uresničil, tona za tona navdušeni vzkliki, množica dviga zastave in kliče: »Alalá!«, da bo 29 novih bojnih ladij zaplulo v morje, zakaj volja fašizma ni samo železna in odločna, ampak matematična. Nje ovire ne plašijo, ampak privlačujejo — kajti sem gotov, da bo italijanski narod za to, da ne ostane zaprt na morju, ki je bilo last Rima, sposoben tudi za najbolj izredne žrtve.

Črne srajce, leta 1919 smo imeli tu-

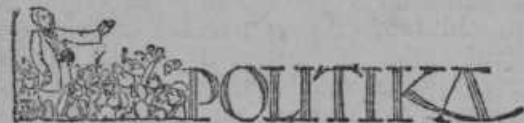
kaj prvi narodni zbor italijanskih fašistov, ki je pomenil ponosen izziv, ki smo ga vrgli celemu staremu svetu, že isto zgnivšemu in umirajočemu, ki se pa vseeno še ni odločil, da crkne. Kakšen veličasten polet v teh zadnjih enajstih letih! Toda naša volja in moč k obnovitvi se nadaljuje in zato mi nikoli ne moremo mirovati. »Nikoli,« vzkliki s trga.) To nam je strogo zabranjeno, ne samo zaradi naših nalog, ki jih imamo v Italiji, ampak tudi zaradi novih in nepredvidenih nevarnosti, ki kipe in vro iz najrazličnejših točk obdajajočega nas sveta.

Jutri, črne srajce, boste tukaj videli najimpozantnejšo vojaško prireditev. Jez sem, ki sem jo hotel. Zakaj besede so lepa reč, toda puške, mitraljeze, ladje, aeroplani, kanoni so pa še lepši. (Nezdržen izbruh vzklikov.) Kajti, o črne srajce, pravica, katere ne spremlja moč, je prazna beseda, in naš veliki Nikola Macchiavelli nas je opomnil, da so vsi neoboroženi proroki žalostno končani.

Jutri zjutraj ob prizoru oboroženih sil, bodo vsi videli trden in vojaški

obraz fašistične Italije. Le fašistična Italija, do zob oborožena, bi mogla postaviti svojo enostavno alternativo: ali hočete naše dragoceno prijateljstvo ali pa naše neizprosno sovraštvo.

Mussolini torej rožlja z besedami in s sabljo, kakor pred svetovno vojno nemški cesar Viljem. Svet pa se je Mussolinijevega rožljanja z besedami navadil ter ostaja miren. Mussoliniju je takšno rožljanje potrebno radi notranjih prilik v Italiji. Gospodarske razmere na Italijanskem so jako težke in da bi jih ljudje tem manj čutili, skuša Mussolini s svojimi govori vzbujati v njih mišljenje, da so bojevitih dediči starih Rimljanov, ki so vladali svetu. Sedanjí svet pa ljubi mir med narodi, ker so ga posledice svetovne vojne dejansko poučile ter ga še vedno učijo, kaj je pravzaprav vojna. Evropski narodi sprejemajo z zadovoljstvom ne bojevitih Mussolinijevih besed, marveč povabilo francoskega državnika Brianda k mirni in mir zagotavljajoči združitvi narodov in držav v Evropsko zvezo.

V NAŠI DRŽAVI.

Sprememba v vladi. Na predlog ministrskega predsednika generala Živkoviča je Nj. Vel. kralj podpisal 19. maja ukaz, s katerim se imenujeta dr. Stanko Šibenik za ministra poljedelstva in Nikola Preka za ministra socialne politike in narodnega zdravja; dr. Drinkovič, prejšnji minister socialne politike, in dr. Frangeš, prejšnji poljedelski minister, pa se imenujeta za ministra brez portfelja (brez določenega ministrstva). Dne 20. maja pa je Nj. Vel. kralj podpisal ukaz, s katerim se imenujeta za ministra brez portfelja Mirko Neudorfer in dr. Ivo Švegelj. Naša vlada je sedaj sestavljena tako-le: Ministrsko predsedstvo in notranje zadeve: **Peter Živkovič**; zunanje zadeve: **dr. Voja Marinkovič**; šume in rude: **dr. Anton Korošec**; finance: **dr. Stanko Švrljuga**; pravda in vere: **dr. Milan Srklj**; promet: **Laza Radivojevič**; gradbe in pošte: **Miša Trifunovič**; socialna politika in narodno zdravje: **Nikola Preka**; kmetijstvo in agrarna reforma: **dr. Stanko Šibenik**; trgovina: **dr. Juraž Demetrovič**; vojska: **general Stevo Hadžić**; prosveta: **Boža Maksimovič**; ministrov brez portfelja pa je šest: **Nikola Uzumovič**, **dr. Kosta Kumanudi**, **dr. Oton Frangeš**, **dr. Mate Drinkovič**, **Mirko Neudorfer** in **dr. Ivo Švegelj**. Novi minister **dr. Stanko Šibenik** je rojen 1. januarja 1885 v Gospiču, študiral je pravo, bil sodnik, po svetovni vojni se odpovedal službi, postal poslanec bivše Hrvatske seljačke stranke (Radičeve stranke), nekaj časa predsednik parlamentarnega kluba te stranke, leta 1926 bil izvoljen za podpredsednika Narodne skupščine, leta 1927 pa je bil minister agrarne reforme. — **Nikola Preka** je rojen 23. marca 1883 v Nevesinju v Hercegovini, študiral je pravo v Inomostu, potem se posvetil zasebnemu go-

spodarstvu in trgovini. Bil je poslanec bosanskega deželnega zbora, od leta 1923 dalje je bil kot član bivše Radičeve stranke voljen v Narodno skupščino, v kateri je bil dalje časa podpredsednik kluba te stranke. — **Mirko Neudorfer** je bil rojen leta 1881 v Zlatarju v Hrvatskem Zagorju, gimnazijo dovršil v Varaždinu, pravne študije pa v Zagrebu, po študiju pa se je posvetil obdelovanju svojega kmetskega posestva blizu Zlatarja. Od leta 1920 je bil poslanec v Narodni skupščini kot član Hrvatske seljačke stranke, leta 1926 je bil imenovan za državnega podtanika v finančnem ministrstvu. — **Dr. Ivo Švegelj** je bil rojen 17. februarja 1875 na Bledu. Študiral je na Dunaju in v Inomostu, kjer je postal doktor prava. Stopil je v avstrijsko-ogrsko konzularno službo ter bil nazadnje generalni konzul v Zedinjenih državah. Bil je član Začasnega narodnega predstavništva, leta 1927 je bil na listi bivše Radičeve stranke izvoljen v Liki.

O zemljiških knjigah v naši državi je izdan nov zakon, ki ga je Nj. Vel. kralj podpisal 21. maja. Na ozemlju nekdanje Srbije in Črnegore, kjer doslej še ni bilo zemljiških knjig, stopi zakon o notranji ureditvi, ustanavljanju in popraviljanju zemljiških knjig v veljavo že 15. dan po njegovi razglasitvi v »Službenih novinah«. Tam pa, kjer zemljiške knjige že imajo, stopi novi zakon v veljavo še le šest mesecev po njegovi razglasitvi.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Francoska vlada zasleduje strogo mlroljubne cilje. Zunanji minister Briand je evropskim državam stavil predlog na ustanovitev Združenih držav. Ministrski predsednik Tardieu pa je na zborovanju bivših bojevnikov v Lyonu imel govor, v katerem je povdarjal, da je treba delovati za mir na znotraj in na zunaj, za organizacijo pravice za vsakega posameznika in za narode ter za narodno pravico.

Angleška vlada ima ne samo zunanje-politične težave, marveč tudi notranje-politične poteškoče. Veliko pregla vico ji dela vprašanje brezposelnosti. Sir Mosley, eden glavnih sodelovalcev ministra za brezposelnost, je odstopil ker ne soglaša s politiko vlade v tem važnem vprašanju. Ta izstop je vzbudil v delavski stranki precejšnje razburjenje. Pričakujejo se večje spremembe v Macdonaldovi vladi.

V Avstriji je postal pokret Heimwehra in Schutzbunda zlasti trgovskim krogom neprijeten. Sedaj se je Heimwehr udal, da ne bo vršil svojih oboroženih nastopov in vojaških vaj v kopaljških in izletniških krajih. Menda se bo tudi socialistični Schutzbund udal tej zahtevi. V avstrijski vladi je nekaj časa grozila nastopiti kriza, ki pa se zaenkrat še ni razvila.

Prenovljena bolgarska vlada. Srednjemesa maja so postali odnošaji med vladnimi strankami nevzdržni. Ministrski predsednik Ljapčev je moral dati ostavko svojega kabineta ter je sam sestavil novo vlado. Pri tem prenovljenju je šlo barantanje v glavnem za to, katero krilo skupine vladnih strank bo dobilo več ministrskih mest in katere osebe bodo zavzele ta mesta. V prenovljeni Ljapčevi vladi je tudi znani bolgarski politik Cankov.

Poljski parlament je sklican. Težko pa bo spraviti v soglasje cilje in težnje Slawekove vlade, ki ji gospoduje maršal Pilsudski, z zahtevami parlamentarne večine.

Ogrska vlada grofa Betlena obljublja preosnovno volilnega reda z izdatnim povečanjem volilnih okrajev in s tajno volilno pravico.

V Indiji trajajo nemiri naprej. Vršijo se spopadi med Gandhijevci in policijo. Zaprlí so predsednika vseindskega kongresa, več odbornikov, nacionalistično voditeljico gospo Naidu in drugega Gandhijevega sina. Gandhi vztraja pri zahtevah, da se na londonski konferenci izdela načrt ustave za neodvisno Indijo, da se odpravi davek na sol, prepove točenje alkohola ter se bojkotira inozemsko blago.

Atentat na predsednika malteških vlade. Dne 23. maja dopoldne je nek Müller streljal na ministrskega predsednika na otoku Malta lorda Stricklanda v trenutku, ko je hotel v spremstvu policijskega nadzornika stopiti v poslopje apelacijskega sodišča. Ministrski predsednik je ostal nepoškodovan. Atentator, ki pripada nacionalistični stranki, je bil aretiran.

Dr. med. Mila Kovač je otvorila prakso za rentgenološka preiskovanja in obsevanja v Mariboru, Aleksandrova cesta 6 (tel. 2888 interurb.). Ordinacija od pol 9. do 17. (5.) ure pop. 703

Kdor si želi cene in dobre obleke naj se oglasi v konfekcijski in modni trgovini
ŽIGA WEISS
 Celje-Gaberje 591 II